



Wyższa Szkoła Bankowa
we Wrocławiu

„Drony a prywatność”

Ogólnopolska konferencja naukowa

Organizator: Urząd Ochrony Danych Osobowych

8.07.2020 r.

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

dr Dariusz Wasiak

mgr Jerzy Narolski

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Uwagi wprowadzające_1:

- działalność straży gminnych (miejskich) regulowana jest ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (miejskich) (Dz.U.1997.123.779 ze zm.) wraz z aktami wykonawczymi (dalej: straże)
- straże zaliczane są do formacji mundurowych
- strażnicy są funkcjonariuszami publicznymi
- straże realizują zadania publiczne
- celem działalności straży jest ochrona porządku publicznego na terenie gminy, na której terenie została utworzona
- straże mogą działać tylko i wyłącznie na podstawie i w granicach prawa

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Uwagi wprowadzające_2:

- strażę prawo do obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych
- strażę wykorzystują obecnie bezzałogowe statki powietrzne (drony) do realizacji powierzonych im zadań, do których zaliczyć należy w szczególności:
 - monitorowanie stan porządku publicznego
 - prowadzenie kontroli w zakresie ochrony środowiska (pobieranie próbek z nadkomina, kontrola nielegalnych wysypisk)
- strażę w celu realizacji ustawowych zadań mogą przetwarzać dane osobowe [...] bez wiedzy i zgody osoby, której dane te dotyczą [...] w określonych przypadkach

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Zagadnienia problemowe:

1. Czy straże mogą wykorzystywać drony, w szczególności wyposażone w określony osprzęt?
2. Czy w ramach prowadzonych przez straż działań z wykorzystaniem dronów może dochodzić do naruszania przestrzeni objętej mirem domowym w rozumieniu art. 193 k.k.?
3. Czy w ramach prowadzonych działań z wykorzystaniem dronów straże obowiązane są uwzględniać autonomię informacyjną podmiotu praw, a tym samym realizować obowiązek informacyjny ?

Uzupełnienie:

1. Jaka jest wartość dowodowa próbek pobranych z nad komina przy użyciu urządzeń zainstalowanych na dronie?

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Odpowiedz na pytanie nr 1: możliwość prowadzenia działań z wykorzystaniem dronów

Na mapie obowiązujących obecnie norm, w tym w ustawie o strażach nie odnajdziemy regulacji prawnej (także delegacji ustawowej), **która odnosiłaby się wprost** do możliwości, jak i zakresu wykorzystywania przez straże bezzałogowych statków powietrznych (dronów).

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Odpowiedz na pytanie nr 1: możliwość prowadzenia działań z wykorzystaniem dronów

Ponadto przepisy:

- ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze,
- rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) 2019/945 z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie bezzałogowych systemów powietrznych oraz operatorów bezzałogowych systemów powietrznych z państw trzecich
- rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) 2019/947 z dnia 24 maja 2019 r. w sprawie przepisów i procedur dotyczących eksploatacji bezzałogowych statków powietrznych

wykorzystują zbyt szeroką, a zarazem nieostrą siatką pojęciową (użytkownicy publiczni którzy przy wykorzystaniu dronów realizują zadania związane z porządkiem i bezpieczeństwem na terenie gminy, miasta, powiatu) podmiotów obowiązanych do ich stosowania lub wyłączenia spod stosowania, aby móc uznać na 100 % , że w ich katalogu znajdują się straże.

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Odpowiedz na pytanie nr 1: możliwość prowadzenia działań z wykorzystaniem dronów

Dlatego też z powyższych względów w obecnym stanie prawnym, w celu wykazania:

- posiadania prawa do wykorzystywania dronów,
- spójności systemu, czyli jego integralności i niezaprzeczalności, a tym samym podkreślenia racjonalności prawodawcy poprzez zminimalizowanie zakresu występujących luk prawnych

można podjąć próbę przyjęcia w „interesie” straży, że **urządzeniem umożliwiającym przekazywanie obrazu zdarzeń na odległość**, o którym mowa w ustawie o strażach jest nie tylko:

- kamera, stanowiąca element systemu monitoringu wizyjnego,
- ale także **dron** wyposażony w kamerę.

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Odpowiedz na pytanie nr 1: możliwość prowadzenia działań z wykorzystaniem dronów

Innymi słowy, jeżeli przyjmiemy za właściwą, czy też jedynie słuszną zastosowaną tutaj wykładnię, a tym samym uznamy, że **drony** zaliczają się kategorii **urządzeń umożliwiających przekazywanie obrazu zdarzeń na odległość**, wówczas:

- możemy przyjąć, że działania straży z wykorzystaniem dronów **są legalnie**.

Niemniej jednak tylko i wyłącznie w zakresie możliwości **obserwowania i rejestrowania** realizowanego w sposób **zdalny**.

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Odpowiedz na pytanie nr 1: możliwość prowadzenia działań z wykorzystaniem dronów

Przy takim scenariuszu strażę obowiązane są zarazem do uwzględnienia w swoich działaniach z wykorzystaniem dronów także przepisów:

- ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. - Prawo lotnicze
- rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) 2019/945 z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie bezzałogowych systemów powietrznych oraz operatorów bezzałogowych systemów powietrznych z państw trzecich
- rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) 2019/947 z dnia 24 maja 2019 r. w sprawie przepisów i procedur dotyczących eksploatacji bezzałogowych statków powietrznych,

jak i.....:

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Odpowiedz na pytanie nr 1: możliwość prowadzenia działań z wykorzystaniem dronów

.....niezmiennie obowiązane do przestrzegania przepisów:

- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U.UE.L.2016.119.1);
- ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U.2019.1781);
- ustawa z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz.U.2019.125);
- ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne.

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Odpowiedz na pytanie nr 1: możliwość prowadzenia działań z wykorzystaniem dronów

Przy tym całym gąszczu obwarowań prawnych straże nie mogą także marginalizować obowiązku wykazania **niezbędności** prowadzenia działań z użyciem dronów, gdzie zakres możliwości ich wykorzystania wyznaczają trzy ustawowo nakreślone cele, którymi są:

- 1) utrwalanie dowodów popełnienia przestępstwa lub wykroczenia;
- 2) przeciwdziałanie przypadkom naruszania spokoju i porządku w miejscach publicznych;
- 3) ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej.

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Odpowiedz na pytanie nr 1: możliwość prowadzenia działań z wykorzystaniem dronów

Podsumowując odpowiedź na pytanie nr 1 należy wskazać, że możliwą obecnie do „wykorzystania” przez straż podstawą prawną wskazującą na posiadane przez nie prawo do wykorzystywania dronów jest zatem:

- art. 10 ust 2 ustawy o strażach
- RRM z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie sposobu obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych przez straż gminną (miejską)

Nie uznanie powyższej podstawy prawnej za podstawę legitymującą możliwość działania straży z wykorzystaniem bezzałogowych statków powietrznych (dronów) skutkować może aktywacją głosów, że działania straży z wykorzystaniem dronów są działaniami z wykorzystaniem niedozwolonych urządzeń, które umożliwiają ingerencje w prywatność.

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Odpowiedź na pytanie nr 2: możliwość naruszania przestrzeni objętej mirem domowym

Należy stwierdzić, że w ramach prowadzonych przez straż działań z wykorzystaniem dronów może dochodzić za ich pośrednictwem do licznych naruszeń przestrzeni objętej mirem domowym.

Innymi słowy może dochodzić do ingerencji w przestrzeń objętą ochroną, czyli w przestrzeń domu, mieszkania lub innego pomieszczenia wbrew woli dysponenta danej przestrzeni lub pomieszczenia.

Nie odnajdziemy bowiem regulacji prawnej, która uposażałaby straż w prawo do naruszania przestrzeni objętej mirem domowym w zakresie jej możliwości samodzielnego działania, w szczególności przy wykorzystaniu monitoringu i bezzałogowych statków powietrznych (dronów).

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Odpowiedź na pytanie nr 2: możliwość naruszania przestrzeni objętej mirem domowym

Dlatego też w obecnym stanie prawnym można przyjąć, że **zasadą jest**, iż każde **samodzielne działanie** straży z wykorzystaniem dronów w celu np. pobrania próbek z nad komina może być uznane za ingerencją w przestrzeń miru domowego, o ile rzecz jasna właściciel lub użytkownik nie wpuścił straży na teren poddanej kontroli nieruchomości.

Małym wyłomem od powyższej zasady może być w określonych okolicznościach np. stan wyższej konieczności w ramach ratowania życia, czy też ratowanie życia i zdrowia **obywateli w ramach współdziałania** z właściwymi podmiotami, lecz jedynie w **celu zaobserwowania i zarejestrowania**, co wynika m.in. wprost z art. 11 ust 2 pkt 3 ustawy o strażach.

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Odpowiedź na pytanie nr 3: autonomia informacyjna jednostki

Straż jest formacją:

- obowiązana do działania w sposób jawny
- nie uzbrojoną w możliwość prawną do prowadzenia inwigilacji w sposób niejawnny. Możliwość przetwarzania danych bez zgody i wiedzy osób, których dane dotyczą nie uposaża straż w prawo do działania w sposób niejawnny
- obowiązana do:
 - respektowania norm prawnych
 - poszanowania praw i wolności Konstytucyjnych

Innymi słowy straż obowiązana są do poszanowania autonomii informacyjnej, a tym samym realizowania w sposób efektywny obowiązków informacyjnych.

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Odpowiedź uzupełniająca : wartość dowodowa próbek

Jeżeli przyjmiemy, że wyznacznik celu i zakres możliwości stosowania dronów przez strażę określają przepisy sektorowe, czyli:

- art. 10 ust 2 ustawy o strażach
- RRM z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie sposobu obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu zdarzeń w miejscach publicznych przez straż gminną (miejską)

wówczas istnieje duża możliwość uznania, że pobór próbek znad komina przez straż jest realizowany z naruszeniem przepisów odnoszących się wprost do celu i zakresu możliwości wykorzystywania dronów przez strażę.

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Odpowiedź uzupełniająca: wartość dowodowa próbek

Wartość dowodową próbek pobranych z nad komina jest znikoma, o ile nie „zerowa”.
Wartość dowodową próbek można bowiem podważać skutecznie co najmniej na następujących polach:

- model ustalenia sprawcy wykroczenia
- legalność poboru próbki
- przyczyny zanieczyszczenia (przekroczenia norm)

DW



Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Wnioski:

Należy przyjąć, że w obecnym stanie prawnym prowadzone przez straże gminne (miejskie) działania z wykorzystaniem bezzałogowych statków powietrznych (dronów) są **obarczone dużym ryzykiem uznania ich za nielegalne**, jak również prowadzić mogą co najmniej do ingerencji w prywatność, a ich zastosowanie do pomiarów zanieczyszczeń wydobywających się z palenisk przez komin mało efektywne.

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Wnioski de lege ferenda:

Prawodawca powinien niezwłocznie:

- uregulować kwestię możliwości prowadzenia przez straż działań z wykorzystaniem bezzałogowych statków powietrznych (dronów)
- dookreślić cel i zakres prowadzenia przez straż działań z wykorzystaniem bezzałogowych statków powietrznych (dronów)
- ustanowić przepisy proceduralne w zakresie pobierania próbek przez straż.

Straże powinny:

- dysponować obecnie w swoich zasobach **co najmniej** wynikami przeprowadzonej analizy pod kątem oceny dopuszczalności i niezbędności prowadzenia przez straż działań z wykorzystaniem dronów przy uwzględnieniu zdefiniowanych typów i skali możliwych naruszeń obowiązujących norm prawnych, w szczególności prywatności oraz innych praw i wolności.

DW

Drony w działaniach straży gminnych (miejskich)_1

Kolejny zakres tematyczny omówi
mgr Jerzy Narolski

DW



Dziękujemy za uwagę

<https://uodo.gov.pl>

<https://techinfo.uodo.gov.pl>

<https://youtu.be/IVOaRhyUCjo>

